

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-98>

УДК 330.338

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DIGITAL TRANSFORMATION AS THE BASIS OF MODERN TERRITORIAL DEVELOPMENT

Бірюков Єгор Ігоревич

кандидат економічних наук, доцент,
Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5333-8839>

Тульчинська Світлана Олександрівна

доктор економічних наук, професор,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1409-3848>

Biriukov Iegor

Higher Educational Institution
«Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University»

Tulchynska Svitlana

National technical university of Ukraine «Igor Sikorsky Kiev Polytechnic Institute»

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти впливу цифровізації на розвиток територій в сучасних соціально-економічних умовах. Узагальнено наукові підходи до трактування сутності цифровізації та її ролі як ключового чинника регіонального і місцевого розвитку. Проаналізовано результати наукових праць вітчизняних дослідників щодо впливу цифрових трансформацій на економічне зростання регіонів, формування інноваційних екосистем, підвищення ефективності управління та якості життя населення. Особливу увагу приділено проблемі цифрової нерівності, що проявляється у асиметричності доступу територій до інформаційно-комунікаційних технологій, цифрової інфраструктури та сучасних електронних сервісів. Визначено основні напрями цифрової трансформації територій, серед яких розвиток електронного урядування, цифрової інфраструктури, інноваційної екосистеми, відкритих даних, цифрових платформ і сервісів для громадян та бізнесу. Доведено, що цифрові технології відіграють важливу роль у забезпеченні стійкості територій в умовах воєнного стану та формуванні передумов їх повоєнного відновлення.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, розвиток, територія, регіон, територіальний розвиток, інноваційний розвиток.

The article explores theoretical and applied aspects of the impact of digitalization on the development of the territory in modern socio-economic conditions. It summarizes scientific approaches to interpreting the essence of digitalization and its role as a key factor in regional and local development. It analyzes the results of scientific works by domestic researchers on the impact of digital transformations on the economic growth of regions, the formation of innovative ecosystems, improving the efficiency of management and the quality of life of the population. Particular attention is paid to the problem of digital inequality, which is manifested in the asymmetry of the territory's access to information and communication technologies, digital infrastructure and modern electronic services. For digital transformation, the development of the digital infrastructure of regions is used, which provides fast Internet connection, high-quality mobile communications, the development of digital platforms and services, which creates conditions for the development of electronic communication, electronic commerce and other digital services. It considers state policy in the field of digital transformation, in particular, the conceptual principles of the development of digital competencies of the population and their significance for the formation of the digital economy. The main directions of the digital transformation of the territory have been identified, including the development of e-government, digital infrastructure, innovation ecosystem, open data, digital platforms and services for citizens and businesses. It has been established that digitalization creates significant positive effects for territorial development, in particular,

increasing the competitiveness of territories, developing entrepreneurship, reducing administrative barriers, increasing transparency of management, optimizing the use of resources and strengthening the inclusiveness of socio-economic processes. The introduction of digital technologies and electronic services increases the transparency of management, reducing bureaucracy and corruption risks, and also expands access of citizens and businesses to public services. At the same time, digitalization stimulates the development of entrepreneurship, optimizes the use of resources and creates new opportunities for economic growth. It has been proven that digital technologies play an important role in ensuring the stability of the territory under martial law and forming the prerequisites for their military restoration.

Keywords: digitalization, digital transformation, development, territory, region, territorial development, innovative development.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій цифровізація стає одним із визначальних чинників соціально-економічного розвитку держав і територій. Вона трансформує традиційні моделі господарювання, управління та взаємодії між суб'єктами економічної діяльності, створюючи нові можливості для підвищення ефективності використання ресурсів, зростання продуктивності праці та формування інноваційних екосистем. Особливого значення процеси цифрової трансформації набувають на рівні територій, оскільки саме вони забезпечують модернізацію місцевої економіки, розвиток підприємництва, підвищення якості публічних послуг та рівня життя населення.

Для України питання цифровізації територіального розвитку є надзвичайно актуальним, зважаючи на необхідність забезпечення стійкості економіки в умовах воєнного стану та створення передумов для повоєнного відновлення. Цифрові технології сприяють підвищенню прозорості управління, розширюють доступ до адміністративних і соціальних послуг, стимулюють інноваційну діяльність та інтеграцію територій у глобальний цифровий простір. Водночас, існують виклики, пов'язані з нерівномірністю доступу до цифрової інфраструктури, недостатнім рівнем цифрових компетентностей населення та потребою удосконалення інституційного забезпечення цифрової трансформації.

У зв'язку з цим, дослідження ролі цифровізації у розвитку територій, визначення її ключових напрямів, можливостей і проблем реалізації є важливим науковим і практичним завданням, що потребує подальшого теоретичного осмислення та прикладного обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням становлення, функціонування, розвитку та впливу цифровізації на територіальний розвиток присвятили свої праці такі

вітчизняні науковці, як: Т. Васильців, І. Вороненко [2], В. Геєць, С. Давимука, М. Дергальюк [7], Н. Іванова [3], І. Іртищева, С. Коляденко, В. Ляшенко, Л. Матвейчук, Н. Міценко, О. Перепелюкова [2], О. Попело [9], А. Самойлович [5], Т. Томашевська [6], Р. Тульчинський [8], Л. Федулова та ін.

Різні аспекти розвитку територій в умовах цифровізації висвітлюють вітчизняні науковці. Так, Т.В. Томашевська за допомогою визначення цифрового розриву, який представляє собою нерівномірність доступу до інформаційно-комунікаційних технологій суб'єктів господарювання регіонів, визначає його вплив на економічний розвиток регіонів та обґрунтовує заходи щодо визначення пріоритетів політики цифровізації [6, с. 51].

Н.В. Іванова аналізує стан цифровізації на початок війни та обґрунтовує напрями додання зусиль для повоєнного відновлення регіонів України із урахуванням цифровізації. Авторка доводить, що для подальшої цифрової трансформації регіонального розвитку потрібно встановлювати нові пріоритети, створювати нові інститути та розбудовувати цифрову інфраструктуру для забезпечення повоєнного відновлення економіки регіонів [3, с. 208].

Як зазначає А.Г. Самойлович, цифровізація може відігравати роль базового фактору, що сприяє стимулюванню точок зростання та формуванню зон висхідного економічного розвитку в регіональному контексті. Цей процес створює необхідні умови для впровадження нових методів і форм розвитку економіки регіону [5, с. 133].

Виділення невирішеної раніше частини загальної проблеми. Проте, незважаючи на вже оприлюднені наукові доробки вчених, розкриття взаємозв'язку та впливу цифровізації на розвиток територій України із урахуванням воєнного стану та повоєнного відновлення вимагає подальших наукових розвідок.

Метою статті виступає виокремлення значення цифрової трансформації для терито-

ріального розвитку в сучасних умовах. Для досягнення окресленої мети авторами було:

- проаналізовано доробки авторів щодо значення та ролі цифровізації для розвитку територій;
- з'ясовано основні завдання концепції розвитку цифрових компетенцій, що задекларовано у законодавчих актах країни;
- розвиток цифровізації в Україні;
- виокремлено позитивні прояви цифровізації для розвитку територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Міністерства цифрової трансформації України за підсумками IV кварталу 2025 р. було оприлюднено результати розрахунків Індексу цифрової трансформації регіонів. У табл. 1 представлено за кожним оприлюдненим субіндексом трійку лідерів та аутсайдерів, за оприлюдненими даними кінця 2025 р.

Представлені у табл. 1 дані дають можливість зазначити, що за складовими індексу цифрової трансформації станом на останній квартал 2025 р. не має жодного регіону, який би був безперечним лідером або аутсайдером за всіма субіндексами. А також один і той же регіон може за різними індексами відноситися до трійки лідерів або аутсайдерів. Так, наприклад, Херсонський регіон за індексом цифрової економіки є лідером, а за індексом цифровізації публічних послуг входить до трійки аутсайдерів. Київський регіон є ліде-

ром за індексом цифрової інфраструктури та входить до трійки лідерів за індексом цифровізації територіальних громад, але при цьому входить до трійки аутсайдерів за індексом цифрових навичок.

Найбільша асиметричність між найбільшим і найменшим значеннями серед регіонів спостерігається за індексом цифрової економіки, що становить 8,20 рази між Херсонським і Одеським регіонами, а найменша – за індексом цифровізації публічних послуг 1,88 рази між Дніпропетровським та Луганськими регіонами.

Таким чином, можна зазначити, що цифровий розвиток регіонів України є нерівномірним і багатовимірним. Жоден регіон не демонструє стабільного лідерства або відставання за всіма субіндексами одночасно. Їх позиції суттєво змінюються залежно від конкретної складової цифрової трансформації. Це свідчить про фрагментарність цифрового розвитку та різний рівень сформованості окремих напрямів цифровізації.

Для цифрової трансформації важливим є розвиток цифрової інфраструктури регіонів, що передбачає швидке інтернет-з'єднання, якісний мобільний зв'язок, розвиток цифрових платформ та послуг. Це створює умови для розвитку електронної комунікації, електронної торгівлі та інших цифрових послуг.

Створення цифрових платформ дає змогу налагодити співпрацю між суб'єктами,

Таблиця 1

Індекс цифрової трансформації регіонів за даними IV кварталу 2025 р.

Індекси	Регіони-лідери	Регіони-аутсайдери	Асиметричність між лідером і аутсайдером за індексом
Цифрової економіка	Херсонський (41); Тернопільський (19); Черкаський (16)	Одеський (5); Полтавський (8); Житомирський (9)	8,20
Цифрові навички	Тернопільський (100); Рівненський (99); Полтавський (97)	Черкаський (32); Чернівецький (33); Київський (40)	3,13
Цифрова інфраструктури	Київський (82); Кіровоградський (78); Дніпропетровський (73)	Донецький (28); Запорізький (29); Луганський (37)	2,93
Цифровізація публічних послуг	Дніпропетровський (77); Львівський (73); Тернопільський (66)	Луганський (41); Херсонський (49); Хмельницький (49)	1,88
Цифровізація територіальних громад	Львівський (53); Київський (39); Харківський (39)	Запорізький (12); Луганський (12); Кіровоградський (14)	4,42

Джерело: сформовано на основі [4]

які впроваджують інновації по всьому світу. Доступ до таких цифрових платформ сприяє обміну досвідом та знаннями в різних сферах інноваційної політики розвинених країн. На сьогодні рівень цифровізації економіки України знаходиться на достатньо високому рівні. В межах держави в Україні було запроваджено цифровий додаток «Дія», який включає в себе єдиний портал державних послуг [3]. Окрім додатку «Дія» було створено різні програми: «ЄПідтримка», «ЄМалятко», «ЄЗахист», «ЄВорог», «ЄКнига», «ЄРиба», «ЄОселя», «Дія.Бізнес», «Дія.City», «Дія.Картка», «Дія.Підпис», «Дія.Освіта», «Дія.Центри» та інші.

Розвиток електронного сервісу «Дія» дозволяє значно спростити процедури отримання адміністративних послуг для всіх громадян держави. Запровадження такого додатку значно спрощує отримання більшості державних послуг, тим самим знижуючи рівень корупції та бюрократії в країні. Також, можна зазначити, що саме за індексом цифровізації публічних послуг в Україні між регіонами спостерігається найменша різниця (див. табл. 1), що може свідчити про ефективність впроваджених державних цифрових сервісів.

В цілому цифровізація має велику кількість позитивних проявів для розвитку територій (див. рис. 1).

До позитивних ефектів від цифрової трансформації для територій слід віднести:

- зменшення негативного екологічного впливу на території внаслідок впровадження цифрових технологій в енергетику, транспорт та інші сфери економічної діяльності, що дозволяє зменшити викиди CO₂, оптимізувати використання та розподілення ресурсів;

- сприяння розвитку бізнесу внаслідок того, що цифровізація дає можливість суттєво зменшити час підприємців та спрощує адміністративні процедури, зменшуючи при цьому корупційні ризики. Так, наприклад, для того, щоб відкрити підприємство можна використовувати застосунок «Дія», в якому необхідно пройти авторизацію за допомогою КЕП, заповнити онлайн-форму даних, вибрати сфери діяльності за КВЕД і систему оподаткування. Через «ЄПідприємець» можна змінити систему оподаткування, зареєструватися як платник податку на додану вартість та багато іншого. Поширення інформації щодо різних проектів підтримки малого і середнього бізнесу сприяє залученню інвестицій у розвиток підприємництва, що безпосередньо впливає у подальшому на поповнення місцевих бюджетів та розвиток територій;

- підвищення ефективності місцевого самоврядування та політики територіального розвитку. Цифрові технології дають можливість оперувати великим масивом інформації, обробляти її й аналізувати, внаслідок чого більш вчасно приймати антикризові заходи, знижувати ризики територіального розвитку. Окрім цього, цифровізація дає можливість громадськості приймати участь у формуванні місцевих бюджетів, контролювати хід їх виконання, проводити електронні закупівлі тощо. В цілому, це сприяє зменшенню бюрократії, підвищенню прозорості та ефективності територіального управління;

- сприяння інклюзивному розвитку, забезпечуючи доступ до цифрових технологій та послуг для всіх верств населення. Це створює можливості для розвитку соці-

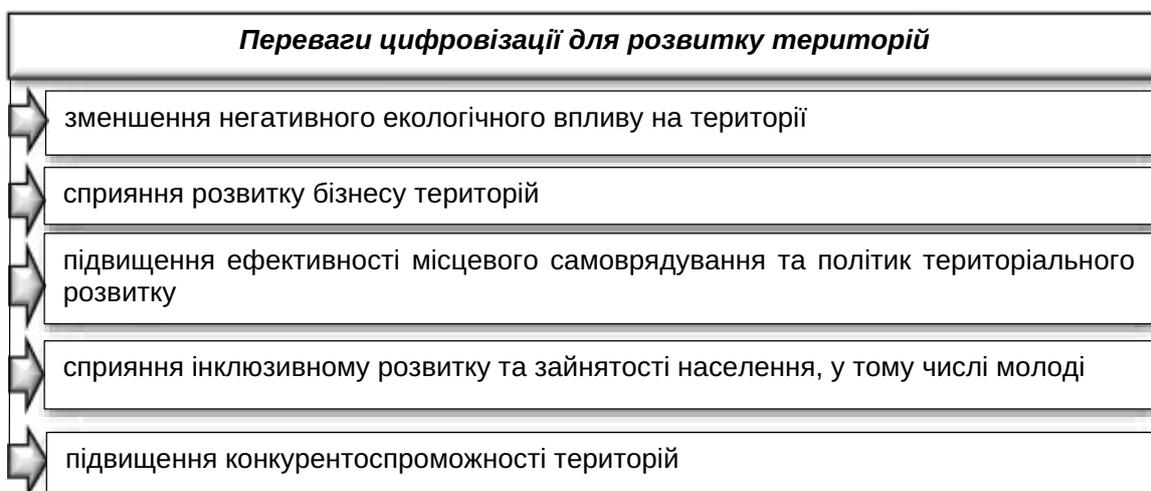

Рис. 1. Переваги цифровізації для розвитку територій

Джерело: сформовано авторами

ально вразливих груп та зменшення цифрового розриву між територіями. Цифровізація дає можливість працювати онлайн з віддалених територій, відкривати та розвивати свій бізнес, розширювати ринки збуту продукції шляхом доступу до нових місць та аудиторій, рекламувати послуги, розвивати туризм, здійснювати онлайн-продажі для клієнтів по всьому світу, а не лише власному регіоні тощо;

– підвищення конкурентоспроможності територій, за рахунок більш ефективного залучення інвестицій, формування інноваційних екосистем, де регіональні підприємства, урядові органи, академічні установи, заклади вищої освіти та інші стейкхолдери спільно працюють над розвитком технологій та ринків, що внаслідок цифровізації сприяє більш ефективному обміну знаннями, ресурсами та ідеями, а також стимулює інноваційний розвиток територій. Крім цього, впровадження цифрових технологій та інноваційних рішень допомагає підвищити ефективність виробництва, покращити якість продукції та послуг, залучити нові ринки збуту, створювати нові продукти та послуги. Цифрові технології завдяки впровадженню хмарних технологій, аналітики даних, робототехніки дозволяють автоматизувати рутинні завдання, полегшити прийняття рішень та оптимізувати бізнес-процеси в цілому, що призводить до підвищення продуктивності та зниження витрат. У свою чергу, впровадження цифрових технологій та інновацій сприяє не тільки зростанню ефек-

тивності виробництва та діяльності підприємств, а й сприяє підвищенню конкурентоспроможності територій.

Висновки. Цифровізація виступає одним із ключових чинників сучасного територіального розвитку, оскільки забезпечує підвищення ефективності економічних процесів, удосконалення системи управління та формування інноваційного середовища. Важливою передумовою її успішної реалізації є розвиток цифрових компетентностей населення, розбудова цифрової інфраструктури та інституційна підтримка на державному й місцевому рівнях. Впровадження цифрових технологій і електронних сервісів сприяє підвищенню прозорості управління, зменшенню бюрократії та корупційних ризиків, а також розширює доступ громадян і бізнесу до публічних послуг. Разом із цим, цифровізація стимулює розвиток підприємництва, підвищує конкурентоспроможність територій, оптимізує використання ресурсів і створює нові можливості для економічного зростання. Водночас, зберігається потреба у подальших дослідженнях щодо подолання цифрового розриву та забезпечення ефективної цифрової трансформації територій, особливо в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.

Перспективами подальших досліджень виступає розроблення методичного підходу щодо оцінювання соціально-економічних ефектів впровадження цифрових технологій для підвищення конкурентоспроможності та інклюзивності територіального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вороненко І. В., Клименко Н. А. Інноваційний розвиток в умовах цифровізації: оцінка та пріоритети. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 38-45.
2. Дергалюк Б. В., Перепелюкова О. В. Структурні зміни в економіці регіонів як запорука економічного зростання. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 215-219.
3. Іванова Н. Цифровий розвиток регіонів України: тренди довоєнного періоду та перспективи післявоєнного відновлення. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 4(32). С. 208-217.
4. Індекс цифрової трансформації регіонів. Цифрова громада. <https://hromada.gov.ua/> (дата звернення 18.01.2026 р.).
5. Самойлович А. Г. Наукові підходи до дослідження впливу цифровізації на забезпечення сталого розвитку країни та її регіонів. *Науковий журнал «Econotic synergy»*. 2023. № 2(8). С. 131-147.
6. Томашевська Т. В. Вплив цифрового розвитку на економічний розвиток регіонів України в умовах війни. *Статистика України*. 2025. № 1. С. 50-58.
7. Тульчинська С. О., Дергалюк М. О. Розвиток регіональних економічних систем в умовах цифрової трансформації: монографія. Київ, Ви-во «7БЦ», 2025. 153 с.
8. Тульчинський Р. В. Детермінанти становлення нового регіоналізму: теорія, методологія, практика: монографія. Херсон, Вид-во «ПП Вишемирський В.С.», 2018. 400 с.
9. Popelo, O., Garafonova, O., Tulchynska, S., Derhaliuk, M., & Berezovskyi, D. (2021). Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy. *Amazonia Investiga*, 10(43), 49-58.

REFERENCES:

1. Voronenko I.V., Klymenko N.A. (2022) Innovatsiyni rozvytok v umovakh tsyfrovizatsii: otsinka ta priorytety [Innovative development in the context of digitalization: assessment and priorities]. *Economy and State – Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 38-45.
2. Derhaliuk B.V., Perepeliukova O.V. (2018) Strukturni zminy v ekonomitsi rehioniv yak zaporuka ekonomichnoho zrostantia [Structural changes in the economy of regions as a guarantee of economic growth]. *Black Sea Economic Studies – Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 31, pp. 215-219.
3. Ivanova N. (2023) Tsyfrovi rozvytok rehioniv Ukrainy: trendy dovoiennoho periodu ta perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia [Digital development of regions of Ukraine: trends of the pre-war period and prospects of post-war recovery]. *Problems and prospects of economy and management – Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 4, no. 32, pp. 208-217.
4. Indeks tsyfrovoi transformatsii rehioniv. Tsyfrova Hromada [Index of digital transformation of regions. Digital community], available at: <https://hromada.gov.ua/> (Accessed 18 Jan. 2026).
5. Samoilovych A.H. (2023) Naukovi pidkhody do doslidzhennia vplyvu tsyfrovizatsii na zabezpechennia staloho rozvytku krainy ta yii rehioniv [Scientific approaches to studying the impact of digitalization on ensuring sustainable development of the country and its regions]. *Scientific journal "Economic synergy" – Naukovyi zhurnal "Economic synergy"*, vol. 2, no. 8, pp. 131-147.
6. Tomashevska T.V. (2025) Vplyv tsyfrovoho rozvytku na ekonomichnyi rozvytok rehioniv Ukrainy v umovakh viiny [The impact of digital development on the economic development of regions of Ukraine in wartime], *Statistics of Ukraine – Statystyka Ukrainy*, vol. 1, pp. 50-58.
7. Tulchynska S.O., Derhaliuk M.O. (2025) *Rozvytok rehionalnykh ekonomichnykh system v umovakh tsyfrovoi transformatsii* [Development of regional economic systems in the context of digital transformation], Kyiv : Vyd-vo "7BTs", 153 p. (in Ukraine).
8. Tulchynskyĭ R.V. (2018) Determinanty stanovlennia novoho rehionalizmu: teoriia, metodolohiia, praktyka [Determinants of the formation of new regionalism: theory, methodology, practice], Kherson : Vyd-vo "PP Vyshemyrskyĭ V.S.", 400 p. (in Ukraine).
9. Popelo O., Garafonova O., Tulchynska S., Derhaliuk M., & Berezovskyi D. (2021). Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy. *Amazonia Investiga*, 10(43), 49-58.

Дата надходження статті: 23.02.2026
Дата прийняття статті: 09.03.2026
Дата публікації статті: 18.03.2026